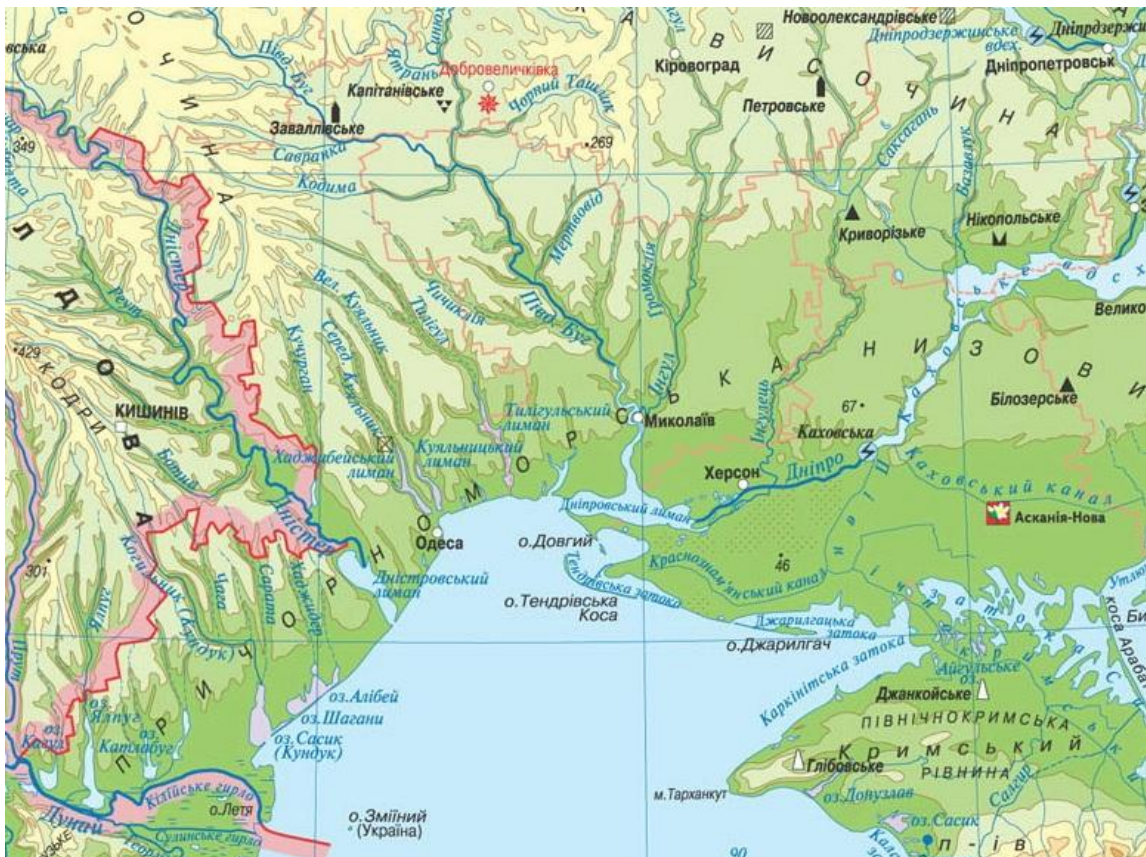

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР МОН І НАН УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*«РІЧКИ ТА ЛИМАНИ ПРИЧОРНОМОР'Я
НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ»*
(17-18 жовтня 2019 р., Україна, м.Одеса)

ОДЕСА
ТЕС
2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР МОН І НАН УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

***«РІЧКИ ТА ЛИМАНИ ПРИЧОРНОМОР'Я
НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОРІЧЧЯ»***

(17-18 жовтня 2019 р., Україна, м.Одеса)

**«RIVERS AND ESTUARIES OF THE BLACK SEA AT THE
BEGINNING OF THE XXI CENTURY»**

*Odesa State Environmental University
Materials of the conference*

(17-18 October 2019, Ukraine, Odesa)

**ОДЕСА
ТЕС
2019**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Річки та лимани Причорномор'я на початку XXI сторіччя». – ОДЕКУ; Одеса: ТЕС, 2019. – 164 с.

В збірнику представлені матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Річки та лимани Причорномор'я на початку XXI сторіччя», які висвітлюють основні результати наукових досліджень за напрямками: гідрологічний режим і екологічний стан річок та лиманів в сучасний період; вплив змін клімату та антропогенної діяльності на водні ресурси і екологічний стан річок та лиманів; проблеми раціонального використання, охорони та відтворення природних ресурсів річок і лиманів; імплементація Водної Рамкової Директиви ЄС для водних об'єктів Причорномор'я; впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами річок та лиманів Причорномор'я за басейновим принципом; методи діагнозу і прогнозу змін гідрологічного режиму та екологічного стану водних об'єктів під впливом природних та антропогенних факторів; водні біоресурси річок та лиманів, сучасний стан та перспективи розвитку рибного господарства та аквакультури.

В сборнике представлены материалы докладов Всеукраинской научно-практической конференции «Реки и лиманы Причерноморья в начале XXI века», освещающие основные результаты научных исследований в направлениях: гидрологический режим и экологическое состояние рек и лиманов в современный период; влияние изменений климата и антропогенной деятельности на водные ресурсы и экологическое состояние рек и лиманов; проблемы рационального использования, охраны и воспроизводства природных ресурсов рек и лиманов; имплементация Водной Рамочной Директивы ЕС для водных объектов Причерноморья; внедрение системы интегрированного управления водными ресурсами рек и лиманов Причерноморья по бассейновому принципу; методы диагноза и прогноза изменений гидрологического режима и экологического состояния водных объектов под влиянием природных и антропогенных факторов; водные биоресурсы рек и лиманов, современное состояние и перспективы развития рыбного хозяйства и аквакультуры.

The collection contains the materials of reports of the All-Ukrainian scientific-practical conference "Rivers and estuaries of the Black Sea at the beginning of the XXI century", highlighting the main results of scientific research in the areas of: the hydrological regime and the ecological state of rivers and estuaries in the modern period; the impact of climate change and human activities on water resources and the ecological condition of rivers and estuaries; problems of rational use, protection and reproduction of natural resources of rivers and estuaries; implementation of the EU Water Framework Directive for water bodies of the Black Sea region; introduction of an integrated water resources management system for rivers and estuaries of the Black Sea region according to the basin principle; methods for the diagnosis and prediction of changes in the hydrological regime and the ecological state of water bodies under the influence of natural and anthropogenic factors; aquatic biological resources of rivers and estuaries, current status and development prospects of fisheries and aquaculture.

Укладач: ст. викл. Яров Я.С.

Матеріали друкуються в авторській редакції

ISBN 978-617-7711-50-5

© Одеський державний екологічний університет

Гриб О.М., Лобода Н.С. Рекомендації щодо можливої ренатуралізації русла річки Великий Куяльник та її приток з урахуванням вимог Водної Рамкової Директиви 2000/60/ЄС та Водного Кодексу України.....	52
Гриб К.О., Яров Я.С., Гриб О.М. Оцінка зв'язків між питомою електропровідністю, густиною та мінералізацією води в Одеській затоці Чорного моря, Куяльницькому лимані, річках, балках та інших водотоках у його басейні.....	55
Гричулевич Л.О., Кушнір С.А., Ємельянова К.Б. Впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами басейну річок Причорномор'я.....	58
Гуща С.Д., Ярошенко Н.О. Експериментальна оцінка якості природних лікувальних ресурсів Куяльницького лиману.....	61
Даус М.Є. Екологічний стан річки Когильник у сучасний період (у межах Одеської області)	64
Дерезюк Н.В., Солтыс И.Е. Озерный и речной фитопланктон летом в дельте Днестра (2006 – 2018 гг.)	67
Дерезюк Н.В., Конарева О.П. Характеристики фитопланктона Днестровского лимана летом (2003 – 2018 гг.)	70
Докус А.А., Шакірзанова Ж.Р. Часові тенденції у гідрологічному режимі весняного водопілля річок Північно-Західного Причорномор'я.....	73
Захарченко Є.А., Коєва Х.О., Арабаджи М.В., Ніколенко С.І. Результати обстежень щодо медико-лікувальних ресурсів Куяльницького лиману та морської води в період вересня – грудня 2018 року.....	76
Ільїн Ю.П. Довготермінові зміни показників якості води Сухого лиману та узмор'я порту Чорноморськ.....	79
Ільїн Ю.П., Лисенко О.А. Попередня оцінка ризику підтоплення північно-західних берегів затоки Сиваш через підвищення рівня моря.....	82
Ковалева Н.В., Мединец В.И., Мединец С.В. Качество и трофический статус водных объектов дельты Днестра в 2006 – 2018 гг.	85
Ковалева Н.В., Мединец В.И., Мединец С.В. Бактериопланктон водных объектов дельты Днестра в летний период 2003 – 2018 гг. ...	88
Красота Л.Л. Біотестування якості водного довкілля Малого Аджалицького лиману по показниках стану Чорноморських мідій різних стадій розвитку.....	91

УДК 556.551

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО МОЖЛИВОЇ РЕНАТУРАЛІЗАЦІЇ
РУСЛА РІЧКИ ВЕЛИКИЙ КУЯЛЬНИК ТА ЇЇ ПРИТОК З
УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ
2000/60/ЄС ТА ВОДНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

*О.М. Гриб, к.геогр.н., доц., Н.С. Лобода, д.геогр.н., проф.
Одеський державний екологічний університет (ОДЕКУ), м. Одеса*

При ренатуралізації русел малих річок, у тому числі р. В. Куяльник, необхідно забезпечити середні швидкості течії не менше 0,1-0,2 м/с, при яких русло річки не буде заростати і замулюватися [1]. Крім того, для зменшення втрат води на випаровування з водної поверхні штучних водойм та спрямлених і каналізованих русел річок пропонується на їх місці відновлення меандрів природних русел [2]. Такі заходи відповідають вимогам Водної Рамкової Директиви 2000/60/ЄС [3] та сучасного Водного Кодексу України щодо відновлення стоку малих річок, інтегрованого управління водними ресурсами річок і водойм за басейновим принципом та мають наблизити строки досягнення «доброго» екологічного стану екосистеми р. В. Куяльник. Також, це важливий крок у напрямку проведення заходів з адаптації до глобальних змін клімату.

Як приклад, на рис. 1 показана картосхема ділянки р. Кошкова (ліва притока р. В. Куяльник) з позначенням Северинівського водосховища та старого русла річки, положення і гідроморфологічні характеристики якого відповідають референційним (природним) умовам (до появи водосховища).

Рис. 1 – Картосхема ділянки р. Кошкова з позначенням Северинівського водосховища (синій колір) та старого русла річки (червона лінія), положення і гідроморфологічні характеристики якого відповідають референційним умовам (до появи водосховища) [1]

На ділянках заплави р. В. Куяльник, де збереглися меандри старого природного русла, пропонується їх відновити (ренатуралізувати), а сучасне спрямлене (каналізоване) русло – рекультивувати (ліквідувати). Прикладом такої ділянки є гирлова частина річки – від південної межі сучасного русла до гідрологічного поста в межах с. Северинівка (рис. 2).

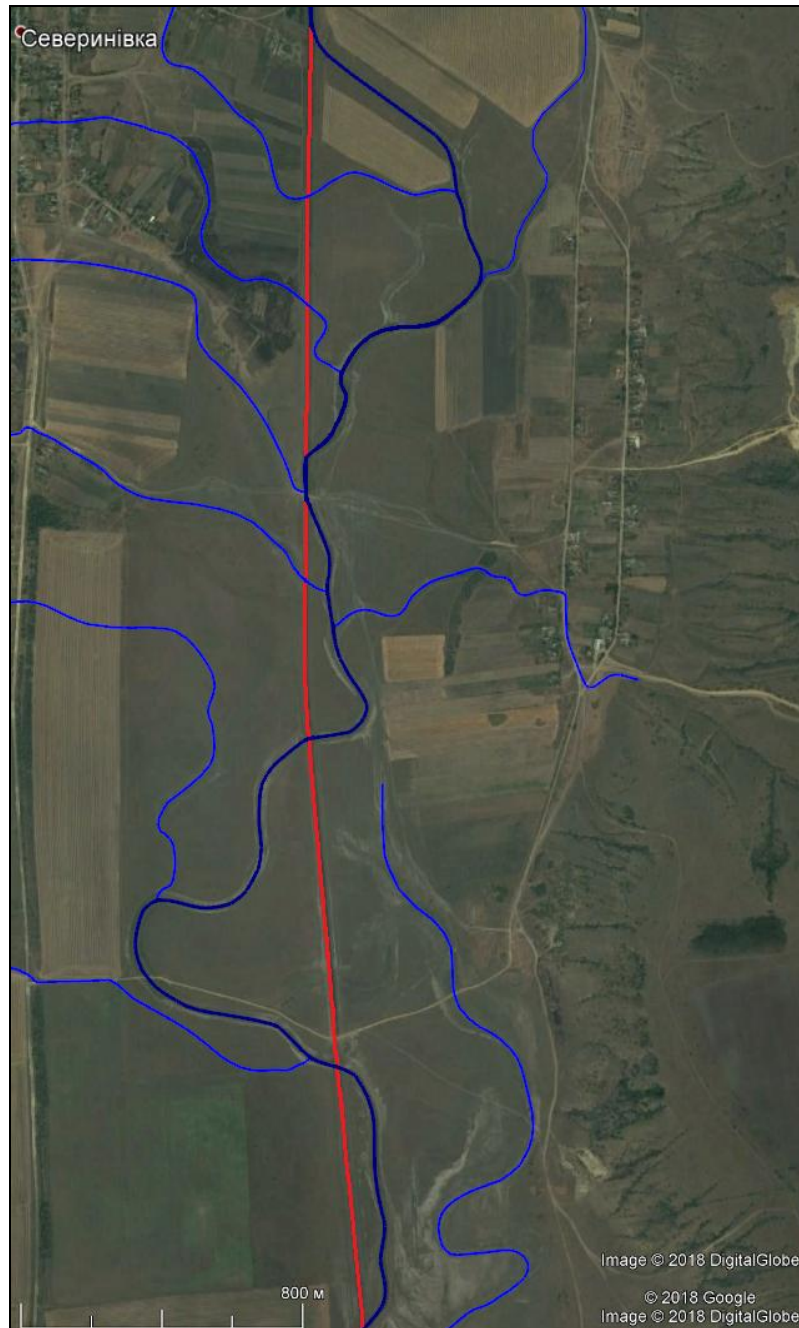

Рис. 2 – Картосхема гирлової частини р. В. Куяльник від південної межі сучасного (спрямленого та каналізованого) русла до гідрологічного поста в межах с. Северинівка: червона лінія – сучасне русло, яке пропонується рекультивувати (ліквідувати); сині лінії – старе меандруюче русло та його притоки, які пропонується відновити (ренатуралізувати) [1]

На ділянках р. В. Куяльник, де відновити меандри старого русла з різних причин буде неможливо, пропонується в межах сучасного русла річки створення меншого за шириною нового русла з меандрами (рис. 3).

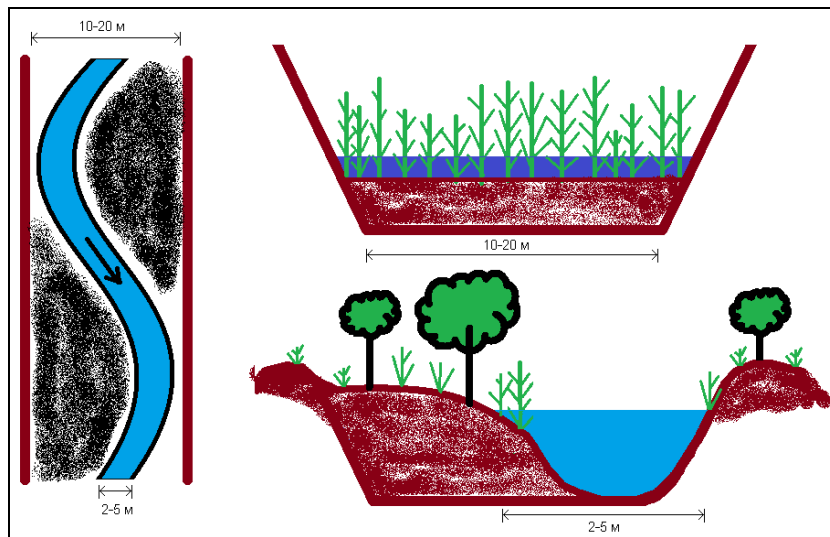

Рис. 3 – Загальна схема створення нового русла річки з правильними слабковигнутими меандрами в межах сучасного спрямленого та каналізованого русла річки: з права – вид в плані; зліва – поперечні розрізи (з верху – переріз сучасного русла, з низу – переріз нового русла) [1]

При виконанні ренатуралізації русла р. В.Куяльник та її приток, ґрунт, що вийматиметься, треба складати у гідрологічні відвали або використати для створення прируслових валів (рис. 3), де треба створити невеликі лісові масиви (як частину прибережних захисних смуг) [3]. Впровадження цього заходу дозволить після зростання дерев і кущів значно зменшити випаровування з водної поверхні (за рахунок затінення поверхні води, зменшення температури, збільшення вологості повітря, переведення поверхневого стоку у підземний). Дерева та кущі сприятимуть збільшенню водності шляхом затримки і накопичення у своїх заростях додаткової кількості атмосферних опадів (передусім, при від'ємних температурах) [2].

Література

1. Науково-дослідні роботи з обстеження русла річки Великий Куяльник: звіт про НДР (заключний) / Од. держ. екол. ун-т; науков. керів.: Н.С. Лобода; № держ. реєстр. 0118U000850. Одеса, 2018. 509 с.
2. Водний режим та гідроекологічні характеристики Куяльницького лиману: моногр. / За ред. Лободи Н.С., Гопченка Є.Д. Од. держ. екол. ун-т. Одеса: ТЕС, 2016. 332 с.
3. Руководство (методическое пособие) по управлению бассейнами малых и средних рек / Междунар. ассоц. хранителей реки Есо-TIRAS; ред.: И. Тромбицкий; сост.: Р. Мелиан и др. Кишинёв: Есо-Tiras, 2018. 84 с.

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«РІЧКИ ТА ЛИМАНИ ПРИЧОРНОМОР'Я
НА ПОЧАТКУ XXI СТОРІЧЧЯ»**

*Одеський державний екологічний університет
Матеріали конференції*

17-18 жовтня 2019 р.

**«RIVERS AND ESTUARIES OF THE BLACK SEA AT
THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY»**

*Odesa State Environmental University
Materials of the conference*

17-18 October 2019

Підписано до друку 04.10.2019р.

Формат 60х84/16

Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 9,53

Наклад 70 прим. Замовлення № 872

Видавництво та друкарня «ТЕС»

(Свідоцтво ДК № 771) Одеса, Канатна 81/2

Тел.: (0482) 429098, (0482) 428972

Надруковано з готових оригінал-макетів

Одеський державний екологічний університет
65016, Одеса, вул. Львівська, 15